

Chambre des représentants

Kamer van volksvertegenwoordigers

Question Parlementaire

Parlementaire Vraag

Document : 53 2011201205562

Session / zitting :

20112012 (SO)

20112012 (GZ)

Dépôt / Geregistreerd : 19/12/2011

Auteur : MATHOT Alain

Départements interrogés Bevraagde departementen	N° de question Vraagnummer	Fin délai Einde termijn
2 V.E.M. en M. Financiën en Duurzame Ontwikkeling V.P.M. et M. Finances et Développement durable	54	17/01/2012

Escroqueries et paradis fiscaux (QE 487).

L'organisme français TRACFIN, chargé de lutter contre le blanchiment d'argent et le financement du terrorisme, a récemment rendu son rapport annuel 2010.

Il y dégage une tendance relativement inquiétante qui verrait à nouveau le jour en France, à savoir une intensification de fraudes pyramidales dites "schéma Ponzi" (du nom de Charles Ponzi qui a mis en oeuvre cette technique d'escroquerie dans les années 1920 aux États-Unis).

On s'en souviendra, c'est sur la base de ce type d'escroquerie qui consiste à rémunérer des premiers investisseurs par les dépôts d'investisseurs ultérieurs, sans réelle création de valeur que l'Américain Bernard Madoff, a été condamné à 150 ans de prison en 2009.

Comme nous le savons, la criminalité ne connaît pas de frontières et ce type d'escroquerie a été dévoilée notamment dans la récente affaire Kiener, en Allemagne, condamné le 22 juillet 2011 à dix ans et huit mois de prison pour avoir réalisé ce type de montage à travers le Hedge Fund K1.

Helmut Kiener faisait des pertes continues qu'il est parvenu à dissimuler grâce à un schéma de Ponzi. En 2001, lorsque les autorités allemandes de surveillance des marchés financiers ont commencé à douter des pratiques du gestionnaire, il a transféré ses affaires aux îles Vierges, un paradis fiscal. Dix ans plus tard et 315 millions d'euros d'ardoise sur le dos, le voilà rattrapé et condamné à dix ans de prison. Il était presque temps.

Il est notoire que ces fonds d'investissements, particulièrement opaques, sont régulièrement utilisés pour ce type de montages et sont aussi particulièrement propices à l'émergence de mécanismes de blanchiment. Il est également notoire que ces fonds trouvent régulièrement dans des paradis fiscaux bien connus un asile confortable et une invulnérabilité aux enquêtes fiscales, ainsi particulièrement dans les îles Caïmans, les îles Vierges britanniques et les Bermudes.

1. Pouvez-vous nous dire si ce type de montages "Ponzi" ont été détectés en Belgique ou font l'objet d'enquêtes particulières?

2. Parmi les recommandations émises depuis de nombreuses années dans la lutte contre le blanchiment et la fraude fiscale, l'application de mesures plus strictes à l'égard des paradis fiscaux trouve une place de choix.

a) Depuis le rapport de la Commission d'enquête relative à la lutte contre la fraude fiscale adopté en mai 2009 et en particulier la recommandation 97, où en sommes-nous au niveau des conventions préventives de double imposition conclues avec les paradis fiscaux identifiés par l'OCDE (Organisation for Economic Co-operation and Development)?

b) Avons-nous, ainsi que le recommandait le rapport, rompu ces conventions afin d'éviter d'avoir à en souffrir les effets pervers d'une évasion fiscale totale?

3. Vous avez indiqué à la Cour des Comptes, lors de l'évaluation de la mise en oeuvre des recommandations de la commission d'enquête, que notre pays n'a pas besoin de normes CFC (Controlled Foreign Company) ou FIF (Financial Information Forum) qui s'appliqueraient pour les sociétés et les fonds d'investissement situés dans les pays repris dans la liste de juridictions dont les dispositions de droit commun en matière d'impôts sont notablement plus avantageuses qu'en Belgique et permettrait d'éviter ce type de fuites. Vous n'avez pas étayé votre point de vue.

a) Pourriez-vous nous éclairer?

b) Serait-ce que les conventions avec les paradis fiscaux auraient d'ores et déjà intégré des mécanismes aussi performants que ceux qu'appliquent les États-Unis depuis 1972?

Oplichtingspraktijken en belastingparadijzen (SV487).

Het Franse Tracfin, een orgaan dat belast is met de bestrijding van witwaspraktijken en de financiering van terrorisme, publiceerde onlangs zijn jaarverslag 2010.

In het verslag wordt melding gemaakt van een vrij onrustbarende trend die blijkbaar in Frankrijk weer de kop opsteekt, namelijk een stijging van het aantal gevallen van fraude volgens het piramidesysteem, ook "Ponzischema" genaamd (naar Charles Ponzi, die deze techniek in de jaren twintig in de Verenigde Staten toepaste).

Zoals bekend was het voor deze vorm van oplichting, die erin bestaat om de eerste investeerders te betalen met de stortingen van latere investeerders zonder dat daarbij reële waarde wordt gecreëerd, dat de Amerikaan Bernard Madoff in 2009 tot een gevangenisstraf van 150 jaar werd veroordeeld.

Criminaliteit stopt niet bij de landsgrenzen en dezelfde oplichtingspraktijken kwamen ook aan het licht in de recente zaak-Kiener. Kiener werd op 22 juli 2011 in Duitsland veroordeeld tot tien jaar en acht maanden gevangenisstraf voor het opzetten van een piramideconstructie via het hedgefonds K1.

Helmut Kiener bleef de verliezen opstapelen, maar slaagde er dankzij het zogenaamde Ponzi-schema om dat te verdoezelen. Toen de instanties die in Duitsland toezicht houden op de financiële markten in 2001 de praktijken van de fondsenbeheerder begonnen te wantrouwen, verplaatste hij zijn activiteiten naar de Britse Maagdeneilanden, een belastingparadijs. Tien jaar later had hij een schuldenlast van 315 miljoen euro opgebouwd. Hij werd opgepakt en veroordeeld tot tien jaar gevangenis. Dat was niets te vroeg.

Het is van algemene bekendheid dat de erg ondoorzichtige hedgefondsen geregeld gebruikt worden voor dit soort constructies en ook voor witwaspraktijken. Men weet ook dat hedgefondsen vaak een veilige haven vinden in bekende belastingparadijzen en er buiten het bereik van de fiscus vallen. Dat is vooral het geval voor de Kaaimaneilanden, de Britse Maagdeneilanden en Bermuda.

1. Zijn er in België constructies volgens het Ponzischema aan het licht gekomen of wordt er bijzonder onderzoek naar verricht?

2. De toepassing van strengere maatregelen ten opzichte van belastingparadijzen is al lang een van de belangrijkste aanbevelingen in het kader van de bestrijding van witwaspraktijken en belastingfraude.

a) Wat is de situatie met betrekking tot de dubbelbelastingverdragen die werden gesloten met de belastingparadijzen uit de OESO-lijst (OECD, Organisation for Economic Co-operation and Development) sinds de goedkeuring in mei 2009 van het verslag en meer in het bijzonder aanbeveling 97 van de onderzoekscommissie belast met het onderzoek van de grote fiscale fraudedossiers?

b) Heeft ons land deze verdragen opgezegd, zoals aanbevolen in het verslag, teneinde te voorkomen dat wij de kwalijke gevolgen moeten ondergaan van grootschalige belastingontduiking?

3. Bij de evaluatie van de uitvoering van de aanbevelingen die de onderzoekscommissie had geformuleerd, hebt u het Rekenhof erop gewezen dat ons land geen behoefte heeft aan CFC- (Controlled Foreign Company) of FIF- (Financial Information Forum) normen die van toepassing zouden zijn voor bedrijven en investeringsfondsen in de landen die voorkomen op de lijst met jurisdicties waar inzake belastingen gemeenrechtelijke bepalingen gelden die aanzienlijk gunstiger zijn dan in België en dit soort ontduiking zouden kunnen voorkomen. U hebt uw standpunt dienaangaande niet verder onderbouwd.

a) Kunt u ons hierover meer uitleg verschaffen?

b) Zijn in de verdragen met belastingparadijzen misschien nu al mechanismen ingebouwd die net zo performant zijn als die welke de Verenigde Staten sinds 1972 toepassen?

REPONSE

1. Le montage de « Ponzi » est un mécanisme qui est effectivement connu par l'Administration générale de la lutte contre la fraude fiscale (ISI) qui traite actuellement quelques dossiers en la matière.

2. Depuis 2008, on ne parle plus en termes de « paradis fiscaux », mais principalement d'Etats «non-coopératifs», c'est-à-dire les Etats qui ne sont pas prêts à respecter les normes internationales en matière de transparence et d'échange de renseignements fiscaux. Pour le moment, il n'y a pas d'Etats "non coopératifs". Tous les États qui y ont été invités (plus de 100 au total) ont en effet déclaré mettre en œuvre cette norme internationale et se sont regroupés à cet effet au sein du 'Forum mondial sur la transparence et l'échange d'information à des fins fiscales'.

L'un des principaux piliers de la norme internationale susmentionnée est la volonté d'échanger des renseignements fiscaux, y compris des renseignements détenus par les institutions financières. Pour satisfaire la norme, un Etat doit disposer d'un réseau suffisamment étendu d'accords ou de traités qui prévoient l'échange de renseignements fiscaux et doit être prêt à répondre à une demande provenant d'un autre Etat visant à conclure de tels accords ou traités.

2a. Compte tenu du changement de cap concernant les paradis fiscaux au niveau international, la Belgique s'est prioritairement orientée, depuis le printemps 2009, vers l'adaptation et l'élargissement de son réseau en matière d'échange de renseignements fiscaux, afin de répondre à la norme internationale susmentionnée. En ce qui concerne les Etats avec lesquels la Belgique a déjà conclu une convention générale préventive de la double imposition, elle a opté pour une adaptation de l'article existant en matière d'échange de renseignements. D'autres États, y compris la majorité des pays considérés autrefois comme des paradis fiscaux par l'OCDE, ont été contactés par la Belgique en vue de conclure un Tax Information Exchange Agreement (à ce jour, la Belgique a signé des TIEA avec 14 de ces États). L'état complet d'avancement de ces accords et conventions peut être consulté sur le site <http://fiscus.fgov.be/interfzfznl/fr/international/conventions/index.htm>.

La Belgique est toutefois prête à mener des négociations visant à conclure une convention générale préventive de la double imposition avec des états qui étaient auparavant considérés comme des "paradis fiscaux", assurément s'il est question d'un intérêt économique certain.

2b. Tenant compte des changements fondamentaux susmentionnés concernant les "paradis fiscaux", la Belgique préfère, comme tous les autres pays, attendre pour l'instant les résultats du 'Forum mondial sur la transparence et l'échange d'information à des fins fiscales'. Ce n'est qu'à partir de ce moment que les Etats ne répondant pas à la norme internationale seront définitivement connus, et que des mesures défensives appropriées pourront être adoptées, éventuellement en accord avec les autres Etats membres de l'OCDE. Il conviendra alors de juger au cas par cas si la dénonciation d'une convention préventive de la double imposition est une mesure appropriée.

3. J'attire tout d'abord l'attention de l'honorable Membre sur le fait que l'abréviation "FIF" signifie dans ce contexte "Foreign Investment Fund" et non "Financial Information Forum" (i.e. une organisation privée regroupant des entreprises ayant un lien avec le traitement d'informations financières).

3a-b. Les législations CFC et FIF prévoient l'imposition des revenus non attribués d'origine étrangère qui ne sont pas imposés ou très faiblement imposés dans l'état de la source. Concrètement, par exemple, l'actionnaire de la société contrôlée sera imposé proportionnellement à sa part détenue dans les revenus de la société contrôlée au moment où ces revenus ont été réalisés par la société. En cas de distribution ultérieure de dividendes ou de vente de sa participation, il conviendra de tenir compte de l'imposition initiale lors de l'application des règles CFC afin d'éviter une double imposition juridique.

Un examen des législations par mon administration montre que ce type de législation est très complexe, certainement si l'on souhaite obtenir un ensemble de mesures efficaces et ciblées. Il faut notamment déterminer quelles entités étrangères sont visées, s'il l'on désire ou non tenir compte du caractère fiscal transparent de l'entité étrangère, ce que l'on entend par une entreprise "faiblement imposée", s'il faut tenir compte du tarif nominal ou réel, et comment, dans ce dernier cas, sera déterminé le tarif réel. Si l'on introduisait en Belgique une législation CFC ou FIF, il conviendrait d'adapter les règles légales actuelles pour les participants afin d'éviter une double imposition.

Le Droit communautaire européen, et en particulier la liberté d'installation, veille également à ce qu'une législation CFC ne puisse être introduite qu'à de strictes conditions. La Cour européenne de justice (CEJ) a ordonné le 12 septembre 2006 dans l'affaire Cadbury-Schweppes (C-196/04) que la législation CFC devait se limiter à une disposition anti-abus contre la mise en dépôt de bénéficiaires dans des sociétés qui sont à considérer comme des montages fictifs. Si la société contrôlée dispose de "substance", et qu'elle est donc réellement installée dans l'Etat membre à faible pression fiscale où elle exerce effectivement des activités, les règles CFC ne peuvent pas s'appliquer.

En outre, la Belgique, comme un certain nombre d'autres états membres de l'OCDE, est d'avis que les règles CFC et FIF sont dans la plupart des cas en contradiction avec les dispositions des conventions préventives de la double imposition conclues par la Belgique (voir les paragraphes 27.4 à 27.9 du commentaire de l'article 1 du modèle OCDE).

Sur la base de tous les éléments précités, la Belgique estime qu'il est indiqué de combattre d'une autre manière l'abus que les législations CFC et FIF essaient de réprimer, notamment par le biais de dispositions particulières insérées aussi bien dans les conventions préventives de la double imposition que dans la législation nationale.

Par ailleurs, la Belgique incite les pays partenaires à intégrer dans les conventions préventives de la double imposition une disposition spécifique selon laquelle les avantages définis dans la convention ne sont pas accordés aux revenus liés à un montage artificiel (article 27, paragraphe 3 du Modèle belge de Convention fiscale le plus récent). Enfin, en ce qui concerne la prévention de la double imposition sur les dividendes d'origine étrangères, de nombreuses conventions belges font référence à la législation belge en vigueur en matière de prévention de la double imposition sur les dividendes, y compris les mesures qu'elle contient visant à combattre la double exonération (cf. notamment, article 203 CIR 92). La disposition reprise dans le Modèle belge de Convention fiscale le plus récent a été adaptée à ce propos à la jurisprudence susmentionnée de la CEJ.

Vice-Premier Ministre et Ministre des Finances et du Développement durable, chargé de la Fonction publique

Steven VANACKERE

ANTWOORD

1. De constructie van het type « Ponzi » is een mechanisme dat gekend is bij de Algemene administratie van de strijd tegen de fiscale fraude (BBI) die terzake enkele dossiers in behandeling heeft.

2. Sedert 2008 spreekt men niet langer in termen van “belastingparadijzen” maar voornamelijk over de zogenaamde “niet-coöperatieve” staten, als zijnde de staten die niet bereid zijn om de internationale standaard inzake transparantie en uitwisseling van fiscale inlichtingen na te leven. Op dit ogenblik zijn er geen “niet-coöperatieve” staten. Alle staten die daartoe werden verzocht (meer dan 100 in totaal) hebben immers verklaard deze internationale standaard te implementeren en hebben zich daartoe gegroepeerd in het ‘Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes’.

Een van de belangrijkste pijlers van de voormelde internationale standaard is de bereidheid tot het uitwisselen van fiscale inlichtingen, inclusief inlichtingen die in het bezit zijn van financiële instellingen. Om aan de standaard te voldoen, dient een Staat onder meer over een voldoende uitgebreid netwerk van akkoorden of verdragen te beschikken die voorzien in de uitwisseling van fiscale inlichtingen en moet hij bereid zijn om in te gaan op een verzoek van een andere staat om dergelijke akkoorden of verdragen te sluiten.

2a. Rekening houdend met de koerswijziging inzake belastingparadijzen op internationaal niveau heeft België zich sedert het voorjaar van 2009 bij voorrang gericht op de aanpassing en uitbreiding van zijn netwerk van verdragen en akkoorden teneinde te voldoen aan de voormelde internationale standaard. Met staten waarmee België reeds een algemene overeenkomst ter vermijding van dubbele belasting had gesloten is er daarbij geopteerd voor een aanpassing van het bestaande artikel inzake de uitwisseling van inlichtingen. Andere staten, waaronder het merendeel van de landen die door de OESO voorheen als belastingparadijs werden beschouwd, werden door België gecontacteerd met het verzoek een Taks Information Exchange Agreement te sluiten (op dit ogenblik heeft België met 14 van deze staten een TIEA ondertekend). De volledige stand van zaken aangaande deze akkoorden en overeenkomsten kan worden geraadpleegd op de website <http://fiscus.fgov.be/interfafzn/nl/international/conventions/index.htm>.

Niettemin is België in sommige gevallen bereid onderhandelingen te voeren voor het sluiten van een algemene overeenkomst ter vermijding van dubbele belastingen met staten die voorheen werden aangemerkt als “belastingparadijzen”, zeker indien er sprake is van een vaststaand economisch belang.

2b. Rekening houdend met de hierboven aangehaalde fundamentele koerswijziging aangaande belastingparadijzen verkiest België, net als alle andere staten, om op dit ogenblik de resultaten van de ‘Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes’ af te wachten. Pas vanaf dan zullen de staten die niet voldoen aan de internationale standaard definitief bekend zijn en zullen er gepaste defensieve maatregelen kunnen worden genomen, eventueel in overleg met de andere OESO-lidstaten. Of het opzeggen van een overeenkomst ter vermijding van dubbele belasting een gepaste maatregel kan zijn, zal geval per geval moeten worden beoordeeld.

3. In de eerste plaats vestig ik de aandacht van het geachte Lid erop dat het letterwoord “FIF” in deze context staat voor “Foreign Investment Fund” en niet voor “Financial Information Forum” (i.e. een private organisatie dat bedrijven groepeerd die te maken hebben met de verwerking van financiële informatie).

3a-b. De CFC- en FIF-wetgevingen voorzien in de belastingheffing van niet-toegekende inkomsten van buitenlandse oorsprong die in de bronstaat niet of zeer laag werden belast. Concreet gezien zal bijvoorbeeld de aandeelhouder van de gecontroleerde vennootschap worden belast op zijn proportioneel deel van de inkomsten van de gecontroleerde vennootschap op het ogenblik dat deze inkomsten worden verwezenlijkt door deze vennootschap. Bij een latere uitkering van dividenden of bij verkoop van de deelneming zal er met de initiële belastingheffing naar aanleiding van de toepassing van de CFC-regels moeten worden rekening gehouden om juridische dubbele belasting te vermijden.

Uit de studie door mijn administratie blijkt dat dit soort wetgeving heel complex is, zeker indien men wenst te komen tot een efficiënte en gerichte set van maatregelen. Zo moet onder meer worden bepaald welke buitenlandse entiteiten men viseert, of men daarbij ook rekening wenst te houden met het fiscaal transparante karakter van de buitenlandse entiteit of niet, wat men verstaat onder een "laag belaste" vennootschap, of men hierbij rekening houdt met het nominaal of werkelijk tarief, en hoe men in dat laatste geval het werkelijk tarief gaat bepalen. Indien men in België een CFC- of FIF-wetgeving zou invoeren zullen de huidige wettelijke regels voor deelnemingen moeten worden aangepast om dubbele belasting te vermijden.

Ook het Europees Gemeenschapsrecht, inzonderheid de vrijheid van vestiging, legt op dat men slechts onder strikte voorwaarden een CFC-wetgeving kan voeren. Het Europees Hof van Justitie (EVHJ) heeft op 12 september 2006 in de zaak van Cadbury-Schweppes (C-196/04) geoordeeld dat CFC-wetgeving moeten worden beperkt tot een anti-misbruikregel gericht tegen het stallen van winsten in vennootschappen die als een kunstmatige constructie zijn te beschouwen. Indien de gecontroleerde vennootschap over "substantie" beschikt, dus daadwerkelijk in de lidstaat met lage belastingdruk is gevestigd maar daar effectief activiteiten uitoefent, kunnen de CFC-regels niet worden toegepast.

Daarnaast is België, net zoals nog een aantal andere OESO-lidstaten, van mening dat de CFC- en FIF-regels in de meeste gevallen strijdig zijn met de bepalingen van de door België gesloten overeenkomsten ter vermijding van dubbele belasting (zie paragrafen 27.4 tot 27.9 van de commentaar op het artikel 1 van het OESO-model).

Op basis van alle voorgaande elementen acht België het aangewezen het misbruik dat CFC- en FIF-wetgeving tracht tegen te gaan, op een andere manier te bestrijden, en dit via bijzondere bepalingen zowel in de overeenkomsten ter vermijding van dubbele belasting als in de nationale wetgeving.

Zo dringt België bij de partnerlanden aan om in de overeenkomsten ter vermijding van dubbele belasting een specifieke bepaling op te nemen waardoor de voordelen die in de overeenkomst zijn vastgelegd niet worden toegekend voor inkomsten die verband houden met een kunstmatige constructie (artikel 27, paragraaf 3 van het meest recente Belgische modelverdrag). Tenslotte, wat betreft de vermijding van dubbele belasting op dividenden van buitenlandse oorsprong, verwijzen vele Belgische overeenkomsten naar de geldende Belgische wetgeving inzake de vermijding van dubbele belasting op dividenden, inclusief de daarin opgenomen maatregelen ter bestrijding van dubbele vrijstelling (cf. o.m. artikel 203 WIB 92). De in het meest recente Belgische Modelverdrag ter zake opgenomen bepaling is aangepast aan de hogervermelde rechtspraak van het EVHJ.

Vice-Eerste Minister en Minister van Financiën en Duurzame Ontwikkeling, belast met Ambtenarenzaken

Steven VANACKERE